

Sygn. akt IV CZ 34/16

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku I. W. i J. W.

przy uczestnictwie [...]

o zniesienie współwłasności nieruchomości,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 lipca 2016 r.,

zażalenia uczestnika postępowania P. K.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 11 stycznia 2016 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Z. odrzucił skargę kasacyjną uczestnika postępowania P. K. od postanowienia tego Sądu z dnia 14 maja 2015 r. znoszącego współwłasność określonej nieruchomości.

Sąd Okręgowy wskazał, że zarządzeniem z dnia 7 grudnia 2015 r. pełnomocnik skarżącego został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej poprzez uiszczenie opłaty, złożenie ośmiu odpisów skargi, złożenie pełnomocnictwa wraz z odpisami upoważniającego do działania w imieniu skarżącego przez Sądem Najwyższym oraz wskazania wszystkich wnioskodawców i uczestników postępowania i ich adresów. Pełnomocnik uczestnika w określonym terminie nie uzupełnił ostatniego braku, bowiem nie wskazał wszystkich uczestników postępowania i ich adresów, wskazując tylko wnioskodawców i czterech spośród pięciu uczestników oraz ich adresy a pomijając uczestnika W. K.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy stwierdził, że braki formalne skargi kasacyjnej nie zostały w całości usunięte we właściwy sposób wobec czego na podstawie art. 398⁴ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c. odrzucił skargę.

W zażaleniu pełnomocnik skarżącego zarzucił naruszenie powyższych przepisów w zw. z art. 126 § 2, art. 130 § 1, art. 398²¹ i art. 391 k.p.c. stwierdzając, że wezwanie do usunięcia braków skargi kasacyjnej nie zobowiązywało do wskazania (wymienienia) uczestników, a jedynie do wskazania ich adresów, nie było także podstaw do wezwania do wskazania adresów wnioskodawców i uczestników, gdyż zgodnie z art. 126 § 2 k.p.c. adresy stron powinno zawierać jedynie pierwsze pismo w sprawie, zaś dalsze pisma powinny, zgodnie z art. 126 § 2¹ k.p.c., zawierać jedynie elementy wskazane w art. 126 § 1 k.p.c. i sygnaturę akt. Ponadto nie wskazanie adresu jednego uczestnika Waldemara Kłodzińskiego nie uniemożliwiało nadania sprawie prawidłowego biegu, bowiem Sąd dysponował pełnymi danymi tego uczestnika, w tym jego adresem, który nie uległ zmianie i na ten adres Sąd doręczył mu zaskarżone postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej.

Wnosił o uchylenie zakazanego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wymagania formalne skargi kasacyjnej przewidziane w art. 398⁴ § 3 k.p.c. nie mają charakteru autonomicznego, ponieważ przepis ten zawiera odesłanie do wymagań przewidzianych dla pisma procesowego, określonych w art. 126 i art. 128 k.p.c., jak również - poprzez art. 398²¹ k.p.c. - odsyła do odpowiednio stosowanych przepisów o apelacji, jeżeli nie ma szczególnych przepisów o postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym. W konsekwencji powyższych odesłań, skarga kasacyjna powinna zawierać między innymi oznaczenie stron (uczestników postępowania), zgodnie z art. 126 § 1 pkt 1 k.p.c.

Bezsporne jest, że skarga kasacyjna uczestnika postępowania P. K. nie zawierała oznaczenia uczestników postępowania (poza nim samym), ani - co w tej sytuacji oczywiste - ich adresów. Wymagała więc uzupełnienia niewątpliwie przynajmniej w zakresie określenia uczestników postępowania, niezależnie od tego, czy skargę kasacyjną należy uznać za pierwsze pismo procesowe w sprawie, w rozumieniu art. 126 § 2 k.p.c., czy też nie.

Można więc jedynie na marginesie stwierdzić, że za uznaniem skargi kasacyjnej za pierwsze pismo procesowe w sprawie w rozumieniu powyższego przepisu przemawia jednolicie przyjmowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, że „sprawę” w znaczeniu technicznopprocesowym stanowi zespół czynności procesowych stron i sądu podejmowanych w celu merytorycznego rozstrzygnięcia o zasadności żądania pozwu czy wniosku. Sprawą w tym rozumieniu jest więc zespół czynności procesowych stron i sądu podejmowanych od chwili wniesienia pozwu (wniosku) do chwili uprawomocnienia się orzeczenia co do istoty sprawy. Wraz z uprawomocnieniem się takiego orzeczenia, kończy się sprawa rozstrzygana w postępowaniu dwuinstancyjnym przez sądy powszechne i może rozpocząć się postępowanie kasacyjne, wszczynane wniesieniem skargi kasacyjnej, która inicjuje to odrębne, szczególne i nadzwyczajne postępowanie. W tym znaczeniu skarga kasacyjna wszczyna nowe postępowanie i nową sprawę rozpoznawaną nie przez sąd powszechny lecz przez Sąd Najwyższy, w której obowiązują szczególne zasady, między innymi nie obowiązuje zwolnienie od kosztów sądowych przyznane w postępowaniu przed sądami powszechnymi pierwszej i drugiej instancji ani nie obejmuje jej pełnomocnictwo procesowe ustanowione przez stronę czy sąd w postępowaniu w pierwszej i drugiej instancji

(porównaj między innymi uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasadę prawną- z dnia 5 czerwca 2008 r. III CZP 142/07, OSNC 2008/11/122).

Z tych przyczyn należy więc uznać, że zgodnie z art. 398⁴ § 3 w zw. z art. 126 § 2 k.p.c., skarga kasacyjna powinna zawierać nie tylko oznaczenie stron (uczestników postępowania), o czym mowa w art. 126 § 1 pkt 1 w zw. z art. 398⁴ § 3 k.p.c., lecz także oznaczenie ich miejsca zamieszkania lub siedziby.

Jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia powyższych wymagań, przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego na podstawie art. 398⁶ § 1 k.p.c. do usunięcia braków w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia skargi.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że wezwanie do usunięcia braków środków odwoławczych musi być sformułowane starannie i precyzyjnie określać braki, które mają być usunięte oraz sposób ich usunięcia. Brak precyzji w tym zakresie powoduje, że nie może nastąpić odrzucenie środka odwoławczego wskutek nie usunięcia braku formalnego (porównaj między innymi postanowienia z dnia 17 listopada 1998 r. III CKN 871/98, nie publ. oraz z dnia 17 marca 2003 r. I PZ 158/02, OSNP 2003/15/4 i z dnia 24 stycznia 2005 r. III UZ 20/04, OSNP 2005/16/258).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy wzywając pełnomocnika skarżącego do uzupełnienia braków skargi kasacyjnej wezwał go między innymi do „wskazania adresów wszystkich wnioskodawców oraz uczestników postępowania”. Niewątpliwie rację ma skarżący, że wezwanie to powinno być sformułowane jako wezwanie do oznaczenia wnioskodawców i uczestników postępowania oraz wskazania ich adresów. Biorąc jednak pod uwagę to, że wezwanie było skierowane do zawodowego pełnomocnika oraz że oczywiście niemożliwe jest sensowne wykonanie obowiązku wskazania adresów wnioskodawców i uczestników postępowania bez jednoczesnego wskazania ich imion i nazwisk oraz powiązania adresów z danymi personalnymi, trzeba stwierdzić, że ten drobny niedostatek precyzji w sformułowaniu przez Sąd wezwania do usunięcia wskazanego braku formalnego skargi kasacyjnej nie utrudniał w żaden sposób wykonania wezwania.

Wbrew stanowisku skarżącego nie ma też podstaw do stosowania art. 130 § 1 k.p.c. do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej określonych w art. 398⁴ § 3 k.p.c. i wzywania do ich usunięcia tylko wtedy, gdy bez tego nie może być

skardze nadany prawidłowy bieg. W tym bowiem zakresie powyższy przepis nie ma zastosowania, gdyż w przepisach dotyczących skargi kasacyjnej zawarta jest odrębna, szczególna regulacja w art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c., wyłączająca stosowanie w takiej sytuacji art. 130 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Niemiej jednak w okolicznościach rozpoznawanej sprawy odrzucenie skargi kasacyjnej uczestnika P. K. z powodu nie wskazania danych personalnych oraz adresu uczestnika postępowania W. K. było nieuzasadnione jako nadmiernie formalistyczne. Adres tego uczestnika nie uległ bowiem zmianie od początku postępowania przed sądami powszechnymi i pozostał nadal aktualny, czego dowodem jest doręczenie mu na ten adres korespondencji już w toku postępowania wszczętego skargą kasacyjną uczestnika P. K. Przede wszystkim jednak uczestnik W. K. przestał być współwłaścicielem nieruchomości, której dotyczy niniejsze postępowanie o zniesienie współwłasności, gdyż aktem darowizny z dnia 20 listopada 2014 r. (k. 372) przekazał swój udział w nieruchomości P. K., skutkiem czego postanowienie Sądu pierwszej instancji o zniesieniu współwłasności nieruchomości oraz postanowienie Sądu drugiej instancji nie zawierają żadnego rozstrzygnięcia dotyczącego W. K., który, choć formalnie pozostał uczestnikiem postępowania, to jednak faktycznie utracił na rzecz uczestnika P. K. wszystkie swoje uprawnienia materialnoprawne i procesowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

db

kc